

**ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1**
**Democratic Leadership of School Administrators Under the Samut Prakan
Primary Educational Service Area Region 1**

สมฤดี ขจัดโจร¹ , ชนมณี ศิลาณุกิจ²
Somruedee Kajadjon¹ , Chonmanee Silanookit²

Received: March 8, 2023

Revised: June 28, 2023

Accepted: July 7, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา จำนวน 333 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก Google Form ได้ข้อมูลกลับมา 295 คน คิดเป็นร้อยละ 88.59% เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1)ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2)ครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานต่างกัน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Graduate student in Master of Education Administration, Educational Administration Program,
Ramkhamhaeng University

² รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Associate Professor Dr. in Master of of Education Administration, Educational Administration Program,
Ramkhamhaeng University

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1

Abstract

The objectives of this research were to study the democratic leadership of school administrators under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office, Region 1, and to compare the democratic leadership of school administrators under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office, Region 1. The sample consisted of 333 teachers selected through simple random sampling. The researcher collected data from a Google Form and received responses from 295 individuals, which accounts for 88.59% of the total. The tool used to collect data was a questionnaire with a 5-level estimation scale that had a concordance index between 0.80 - 1.00. Data were collected with a reliability efficiency index of 0.937, and analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research found that: (1) The democratic leadership of school administrators under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office, Region 1, overall and by aspect, was at a high level both overall and in individual aspects. (2) Teachers with different educational backgrounds and work experiences had opinions on democratic leadership of school administrators under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office, Region 1 overall, there was no differences. (3) Teachers with different school sizes had opinions on democratic leadership of school administrators under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office, Region 1 overall, there was no differences. But there was a significant difference in the Empowering aspect.

Keywords; Democratic leadership, Administrator, Samut Prakan Primary Educational Service Area Office Region 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2562 สถานศึกษาคือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐหรือภาคเอกชน เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือ หน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา และบริหารครูให้ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามมาตรา 39 มุ่งเน้นให้เกิดการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาทุกระดับ และ จะต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษา

เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร จำเป็นจะต้องร่วมมือกับบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อร่วมกันกำหนด เป้าหมาย แนวทาง ในการดำเนินงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะผู้นำ ของโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในการชักจูงให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมและ ร่วมมือกันทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ท่ามกลางกระแสสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและสถานการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้รัฐบาลได้ออกนโยบาย เตรียมความพร้อม ในการจัดการเรียนการสอนภายใต้วิถีชีวิตใหม่ (มงคล สมเจตนา, 2563) ผู้อำนวยการ โรงเรียนจึงต้องนำเอานโยบายดังกล่าวมาปรับใช้กับโรงเรียนในเรื่องการสอนแบบวิถีใหม่ ในรูปแบบการ จัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนบริบทและโครงสร้างการบริหารจัดการการศึกษาที่ยึดหลักของการมี เอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายแนวทางปฏิบัติโดยเน้นระบบกระจายอำนาจและยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็น สำคัญ หรือเรียกว่าภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึงคุณสมบัติของผู้นำที่แสดงออกมาเพื่อให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน และตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งองค์ประกอบที่จำเป็นของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีดังนี้ การสร้างแรงจูงใจ การรับฟังความคิดเห็น การกระจายอำนาจ การให้คำแนะนำ Nadeem Bhatti (2012, p. 192-201) กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย มักจะอนุญาตให้ผู้ใต้บังคับบัญชาออกความคิดเห็น และร่วม กำหนดแนวทางในการดำเนินการ แนวทางนี้จะช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในการทำงานมาก ขึ้น ช่วยให้มีโอกาสได้ฝึกทักษะมากขึ้น และยังเพิ่มความรู้สึกรู้ว่าสามารถกำหนดชีวิตตนเองได้มากขึ้น ซึ่ง มักจะส่งผลดีมากกว่าใช้เงินเป็นแรงจูงใจเพียงอย่างเดียว ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยจะยังมีประสิทธิภาพ มากขึ้นหากเป้าหมายหลักของงานคือความร่วมมือ ไม่ใช่ความว่องไว หรือปริมาณของงานที่ทำเสร็จ

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการบริหารองค์การหรือโรงเรียน การทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนหรือชุมชน มีความเคารพ ความ เชื่อมั่น ตลอดจนความไว้วางใจในการร่วมงานและเต็มใจทำงานให้ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องมีภาวะผู้นำ และใช้ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการครองใจคน ความเชื่อใจ หรือ การให้ความไว้วางใจ ในตัว ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมไปถึงความสามารถในการสั่งการ การตัดสินใจที่ถูกต้องแม่นยำ มีความ ยุติธรรม ตลอดจนการเคารพในสิทธิของผู้อื่นตามหลักประชาธิปไตย การยอมรับฟังเสียงข้างมากแต่เคารพ ในเสียงข้างน้อย โดยผู้บริหารควรจัดสร้างทีมงาน สร้างเครือข่ายร่วมมือกับสถานศึกษาภายในและภายนอก รวมไปถึงชุมชนโดยรอบ และผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการและรู้ปัญหาภายในสถานศึกษาเพื่อมี ข้อมูลในการแก้ไขและพัฒนาปรับปรุงให้สถานศึกษามีคุณภาพ ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความสามัคคี สร้างบรรยากาศในการทำงาน มีน้ำใจโอบอ้อมอารี มีความจริงใจและ ไม่หวงสิ่งตอบแทน ยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงานจึงจะช่วยให้งานที่ทำ ประสบความสำเร็จและเป็นตัวช่วยไม่ให้ ล้มเหลวในองค์กรนั่นเอง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย จึงเป็น ภาวะผู้นำที่บุคลากรเข้ามามีบทบาทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มี การแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันภายในองค์กรนั่นเอง

เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จึงมีความสนใจต้องการจะศึกษาในเรื่องของ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานงานวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และ ขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยด้วยการสังเคราะห์จากแนวคิดและการวิจัยของ (อิศรา เรืองเดช (2558, หน้า 75-90), อาทิตล จันทรหอม (2560), ศิริพร ดวงศรี และคณะ (2562, หน้า 9-75), Nadeem Bhatti (2012, p. 192-201), Ibrahim, Ali S. (2013, p. 41-54), Jibon K. Sharma, et al. (2013, p. 54-57), Manuel Lopez Delgado (2014, p. 1-12), Zakeer A. Khan, et al. (2016, p. 3-7), Dike, Ego E. et al. (2018, p. 129-137), Mahendra F. et al. (2020, p. 803-811)) โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ 7 ขึ้นไป กำหนดเป็นภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการรับฟังความคิดเห็น ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการให้คำแนะนำ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 72 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,061คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen Cohen (Cohen, Manion, and Morrison, 2011, p.147) จำนวน 333 คน เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น

ภูมิ (Stratified Random Sampling) (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2561 หน้า 156) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประกอบด้วย ปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี ประสบการณ์ทำงานของครู ประกอบด้วย น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 - 10 ปี และ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และ ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการรับฟังความคิดเห็น ด้านการกระจายอำนาจ และ ด้านการให้คำแนะนำ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือน 9 มกราคม 2566 ถึง 12 มีนาคม 2566

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย โดยการสังเคราะห์
2. งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80- 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.937
3. ใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามผ่าน Google Form
4. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ตามสถานภาพของครู

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ
2. เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้ในการพิจารณาการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยเพื่อเป็นที่ยอมรับของ ผู้ใต้บังคับบัญชา นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษาต่อไป

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้มาจากการสังเคราะห์ ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยประกอบด้วย ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการรับฟังความคิดเห็น ด้านการกระจายอำนาจ และ ด้านการให้คำแนะนำ ซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ตามความคิดเห็นของครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยมีองค์ประกอบดังนี้ การสร้างแรงจูงใจ การรับฟังความคิดเห็น การกระจายอำนาจ การให้คำแนะนำ

การสร้างแรงจูงใจ

การสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นให้กลไกภายในจิตใจของมนุษย์ ทำหน้าที่ผลักดันให้มนุษย์ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อให้สำเร็จไปสู่เป้าหมาย แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดแรงจูงใจนั้น เกิดได้หลายปัจจัย เช่น เงิน คำชม การยอมรับ หรือความสะดวกสบาย

การรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็น หมายถึง การแสวงหาหรือรวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากผู้เกี่ยวข้อง ที่ได้รับผลกระทบ หรืออาจได้รับผลกระทบ หรือมีส่วน ได้เสียกับประเด็นหรือเรื่องที่จะดำเนินการ เพื่อนำข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะมาใช้ประกอบการ พิจารณาหรือตัดสินใจ

การกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจหรือการตัดสินใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการแทนผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้การกระจายอำนาจนั้นเป็นการกระจายความรับผิดชอบตามภารกิจต่าง ๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเหล่านั้นให้สำเร็จลุล่วง

การให้คำแนะนำ

การให้คำแนะนำ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ในส่วนของ การแนะแนว ชี้แนะ ชี้ให้เห็น หรือแสดงออกให้เห็นถึงทางเลือก ข้อมูล ข้อเท็จจริง ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้มาขอคำแนะนำได้นำคำแนะนำไปประกอบการตัดสินใจ

ผลการวิจัย

ครูผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30 ส่วนใหญ่เป็นครูมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 49.80 ครูมีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 33.20 และครูมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 ส่วนใหญ่เป็นครูในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 148 คนคิดเป็นร้อยละ 50.20 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 ขนาดใหญ่ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.90

ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการให้คำแนะนำ ด้านการรับฟังความคิดเห็น และ ด้านการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏผลดังนี้

ด้านการสร้างแรงจูงใจ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการสร้างขวัญกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.12$) ผู้บริหารมีการชมเชยผู้ร่วมงานที่ทำงานสำเร็จลุล่วง ($\bar{X} = 4.12$) ผู้บริหารมีการมอบรางวัลเพื่อส่งเสริมยกย่องจากผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.92$)

ด้านการรับฟังความคิดเห็น

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก และ ปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ผู้บริหารยอมรับในความแตกต่างทางความคิด ($\bar{X} = 4.09$) ผู้บริหารมีการใช้ความคิดเห็นและข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานมากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.09$) และ ผู้บริหารมีการปรับใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.72$)

ด้านการกระจายอำนาจ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารมีการกระจายงานไปสู่ฝ่ายต่างๆอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.08$) ผู้บริหารมีการจัดสรรทรัพยากร กำลังคน และงบประมาณให้กับผู้ร่วมงานอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.98$) และ ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามผลหลังจากมอบหมายงาน ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการกระจายงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.56$)

ด้านการให้คำแนะนำ

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ ผู้บริหารมีการแนะนำทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม ($\bar{X} = 4.04$) ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการนิเทศงาน ($\bar{X} = 4.02$) ผู้บริหารมีการประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกแนวทางในการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีการซักถามถึงปัญหาที่พบเจอ ($\bar{X} = 3.83$)

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่าง

กัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกระจายอำนาจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ที่ต่างกันไม่ส่งผลกับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักการประชาธิปไตย ให้เกิดผลที่ดีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน โดยให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำหนดนโยบาย ส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาองค์กร และการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครู ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญภา ศรีแปลก (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Yusuf Inandi (2020) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในเมือง Mersin ในประเทศตุรกี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด จึงนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างแรงจูงใจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความต้องการที่จะร่วมงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ บุญมาส ผาดี (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง

เขต 1 ด้านการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นฤมล คูหาแก้ว (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จรินทร์ อุตสาหะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการรับฟังความคิดเห็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความรู้ เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ในการประชุมของโรงเรียน เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย บทบาทตามความสามารถและความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับ กับ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีภาวะผู้นำด้านการรับฟังความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จรินทร์ อุตสาหะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการรับฟังความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการกระจายอำนาจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน และยังมีการกระจายงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครูส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ จรินทร์ อุตสาหะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ นันทน์ภัส สุทธิการ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการให้คำแนะนำ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 มีการให้คำแนะนำครูภายในโรงเรียนอย่างเป็นมิตรอยู่เสมอ และในปัจจุบันมักจะมีการใช้เทคโนโลยีช่วยเปิดช่องทางในการติดต่อสื่อสารส่วนตัวให้กับครูผู้สอนในการปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ นิลาวัลย์ จันทะรังสี (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูยุคนิวนอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี

ตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี และตราด ด้านการให้คำแนะนำ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จรินทร์ อุตสาหะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน สถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการให้คำแนะนำ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาด ทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่ต่างกัน สอดคล้องกับ ณรงค์ศักดิ์ ะโร (2559) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรีผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ครูที่มีระดับวุฒิการศึกษาต่างกัน มีกระบวนการรับรู้ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารที่ไม่ต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยส่วนใหญ่แล้วมีการปฏิบัติต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมโดยไม่แบ่งแยกตามวุฒิการศึกษา จึงทำให้วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนไม่ ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหาร

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่ต่างกัน และสอดคล้องกับ ภูมิกร บุนกึ (2563) ได้ ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่ต่างกัน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การ ทำงานต่างกัน มีกระบวนการรับรู้ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหาร ที่ไม่ต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยส่วนใหญ่แล้วมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานให้แก่ครูผู้สอนที่เหมาะสมกับ

ความสามารถและประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละคน จึงทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของครูผู้สอนไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหาร

2.3 ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ เพ็ญญา ศรีแปลก(2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ปวีณา บุศยรัตน์ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่ต่างกัน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ครูที่มีสถานศึกษาที่ขนาดต่างกัน มีกระบวนการรับรู้ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารที่ไม่ต่างกัน เนื่องจากการบริหารงานตามหลักประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียม ปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีแนวทางการบริหารที่เป็นระบบระเบียบมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ก็ไม่ได้ส่งผลให้การใช้หลักการบริหารแบบประชาธิปไตยลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องของการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน ทั้งในแง่ของการให้เกียรติซึ่งกันและกันตามมาตรฐานสังคม และในแง่ของการให้การยกย่อง ยอมรับ นับถือ ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติงาน หรือสามารถสร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ได้ โดยวิธีในการส่งเสริมควรจะเป็นการนำเสนอความสำเร็จของครูลงในเว็บเพจของโรงเรียน การมอบรางวัลเป็นรายภาคการศึกษา หรือการแสดงให้เห็นครูในโรงเรียนเห็นทั่วกันว่าผู้ที่ตั้งใจทำงานจะได้รับการสนับสนุนให้ได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

1.2 ด้านการรับฟังความคิดเห็นผู้บริหารควรพัฒนา เรื่องการให้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาค และการยอมรับในความแตกต่างทางความคิด โดยการเปิดโอกาสให้ครูทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ตลอดเวลาผ่านทางช่องทางที่เตรียมไว้ ผู้บริหารต้องตอบสนองต่อความคิดเห็นของครูทุกคนด้วย ทั้งในลักษณะของการพูดคุยปรึกษาหารือ การประชุม ไปจนถึงการแก้ไขปัญหาที่ได้รับร้องเรียนจริง ๆ ผู้บริหารต้องมีจิตใจเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นที่ต่างจากตนเองหรือคนหมู่มาก

1.3 ด้านการกระจายอำนาจ ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องของการกระจายงานอย่างเป็นระบบ เนื่องจากการกระจายงานอย่างเป็นระบบถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกระจายอำนาจให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การกระจายอำนาจที่ดีต้องไม่ทำให้ครูคนใดคนหนึ่งต้องรับภาระงานหนักกว่าคนอื่นโดยไม่จำเป็น

1.4 ด้านการให้คำแนะนำ ผู้บริหารควรพัฒนา ในเรื่องของการประชุมเพื่อพิจารณาคัดเลือกแนวทางในการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม และการซักถามถึงปัญหาที่พบเจอโดยการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ เช่นมีระบบออนไลน์ให้ส่งประเด็นต่าง ๆ เข้ามาพิจารณาเพื่อเป็นวาระการประชุมของโรงเรียน มี

การโหวตและแสดงความคิดเห็นเบื้องต้นผ่านระบบออนไลน์เป็นข้อมูลก่อนเข้าประชุมจริง ให้การประชุมมีประสิทธิภาพ ดำเนินการได้ไว และครบถ้วนทุกประเด็น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบ ปัจจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจากทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีภาวะผู้นำการเชิงนวัตกรรม ทฤษฎีภาวะผู้นำอย่างยั่งยืน เพื่อให้ได้องค์ความรู้เพิ่มเติม

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนา สมรรถนะของภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยในผู้บริหารให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนภายในประเทศและโรงเรียนต่างประเทศตามความคิดเห็นของครูหรือผู้บริหาร เพื่อเปรียบเทียบว่าความความคิดเห็นของครูในแต่ละประเทศต่างกันหรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ชนมณี ศิลาบุกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษานี้ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนกระทั่งการศึกษานี้สำเร็จลงไปด้วยดี รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางรัชดาวัลย์ ศรีสวัสดิ์ นายณรินทร์ อินทร์แสน นางสาววรางคณา กันประชา นางจินตนา ชูช่อแก้ว และนายธีรศักดิ์ สมบูรณ์เจริญ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียนคลองลาดกระบัง โรงเรียนคลองหลุมลึก และ โรงเรียนวัดบางพลีน้อย ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่และครอบครัวที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มศึกษาจนกระทั่งการศึกษานี้สำเร็จลงไปด้วยดี

สุดท้ายขอขอบคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เป็นแหล่งให้เรียนรู้ตลอดชีวิตและสังคมของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปริญญาโท ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การศึกษานี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 4). สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/>

จรินทร์ อุตสาหะ. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของ

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภูมิกร บุนกึ. (2563). ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณรงค์ศักดิ์ ะโว. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(2), 41-54.
- นันทน์ภัส สุทธิการ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.สุราษฎร์ธานี
- นฤมล คูหาแก้ว. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิลาวัลณ์ จันทะรังสี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูคุณวินอร์มัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุษยมาส ผาติ. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปวีณา บุศยรัตน์. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เพ็ญภา ศรีแปลก. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มงคล สมเจตนา. (2563). การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID19) (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิด.
- ศิริพร ดวงศรี และคณะ. (2562). การพัฒนาภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี. อุตรธานี
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2565. สืบค้นจาก https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=1101
- อิสรา เรืองเดช. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนบ่อไร่วิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).

- อาทิล จันทร์หอม. (2560). ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษา
บัณฑิต (กศ.บ. 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช
บวรศรี (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2561). การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดและการประยุกต์ใช้ *Educational
research concept and applications*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Cohen, Manion and Morrison (2007). *Sample size, confidence levels and confidence
intervals for random samples*, Research Methods in Education.
- Dike, Ego E. et al. (2019). Democratic Leadership Style and Organizational Performance: An
Appraisal. *International Journal of Development Strategies in Humanities,
Management and Social Sciences*.
- Jibon K. Sharma et al. (2013). A Study on the Democratic Style of Leadership, *International
Journal of Management & Information Technology*, Vol. 3
- Manuel Lopez Delgado (2014). Democratic Leadership in Middle Schools of Chihuahua
Mexico: Improving Middle Schools through Democracy. *Journal of International
Education and Leadership*.
- Mahendra F. et al. (2021). Democratic Leadership Practice to Construct Clan Organizational
Culture in Family Companies. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*,
Vol 8.
- Nadeem Bhatti. (2012). The Impact of Autocratic and Democratic Leadership Style on Job
Satisfaction, *International Business Research*, Vol. 5.
- Yusuf Inandi. (2020). *The Relationship of School Administrators' Leadership Styles
with Organizational Dissent and Resistance to Change according to Perceptions
of Teachers*. International Online Journal of Educational Sciences.
- Zakeer A. Khan, et al. (2016). Leadership Theories and Styles: A Literature Review. *Journal
of Resources Development and Management, An International Peer-reviewed
Journal*, Vol.16.